

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації
«АРТПРАКТИКУМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ»
(дистанційна форма проведення)

ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 6
від «18» жовтня 2023 р.

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації
«АРТПРАКТИКУМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ» (АП ПП)
(дистанційна форма проведення)

Напрямок: безперервний професійний розвиток, психолого-фасилітативна компетентність.

Укладачі програми підвищення кваліфікації:

Бриль М. М., директор ДНМЦЗКМО, канд. психол. наук

Ковальчук Ін. М., начальник відділу ДНМЦЗКМО, канд. філол. наук

Тривалість: жовтень 2023 р. – липень 2024 р.

Кількість годин: повний курс – 30 годин (1 кредит ЄКТС), можливо підвищення кваліфікації з 1 – 8 практику окремо.

Форма навчання: онлайн.

Вартість навчання: безкоштовно.

З метою реалізації основних завдань ДНМЦЗКМО, а саме організації та проведення публічних методичних, науково-методичних заходів з професійного розвитку педагогічних працівників пропонується освітня програма з вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу.

Зміст програми підвищенні кваліфікації розроблено на основі матеріалів, авторських програм залучених психологів, викладачів, митців, які проводять онлайн семінари для педагогічних працівників закладів мистецької освіти.

Цільова аудиторія: викладачі, керівники закладів мистецької освіти (мистецьких шкіл, мистецьких ліцеїв, мистецьких коледжів), педагогічні працівники закладів (установ) освіти сфери культури.

Мета проєкту: надати доступні арттерапевтичні інструменти, які можуть забезпечити психологічну підтримку та саморегуляцію учасників освітнього процесу в закладах мистецької освіти: як самих викладачів, так і здобувачів освіти – учнів, студентів.

Основні завдання програми:

- формування стресостійкості в педагогічних працівників мистецької освіти з метою збереження психічного здоров'я в кризовий період;
- надання інструментів психологічної підтримки психоемоційного стану та ментального здоров'я;
- забезпечення викладачів, керівників закладів мистецької освіти інструментами досягнення психічної цілісності, зниження тривожності, мінімізації негативних емоцій;
- надання засобів / інструментів відновлення власних ресурсів;
- формування здатності застосовувати практичні знання з арттерапії в практичних ситуаціях;
- акцентуація уваги на засобах створення сприятливого психологічного клімату в педагогічному колективі, співпраця в якому відбувається на основі толерантності та взаємоповаги, загальнолюдських цінностей;
- формування у педагогічних працівників мистецької освіти здатності визначати напрями, види та способи підвищення рівня власних педагогічних та фахових компетентностей, планувати і організувати процес самоосвіти.

Формат проєкту: *дистанційний, зоом-зустріч 1 раз на місяць.*

Кожен останній вівторок місяця о 10.00 протягом 3 годин за попередньою реєстрацією проводяться «зоом-інари» з наступним розміщенням відео на youtube-каналі ДНМЦЗКМО та інформуванням про це через посилання на сайті та facebook-сторінці Центру.

Результат проєкту: перевірка здобутих слухачами компетентностей: у червні 2024 р. – тестування (загальне або за окремим напрямом / напрямками).

За умови успішного проходження тестування (70% правильних відповідей) – учасники програми отримують сертифікат (липень 2024 р.) про підвищення кваліфікації на 1 кредит ЄКТС (30 годин). Результати програми визнаються рішенням педагогічної ради у встановленому закладом мистецької освіти порядку.

Навчально-методичне забезпечення програми:

- теоретичний матеріал – надається під час проведення заходу (у вигляді презентацій, електронних видань, конспектів лекцій, списку літератури);
- інші додаткові матеріали для самостійної роботи слухачів (посилання на друковані, електронні джерела);
- практичні завдання, техніки для самостійного опрацювання і закріплення отриманих знань.

Тематичний план:

Зміст програми підвищення кваліфікації передбачає висвітлення особливостей 9 арттерапевтичних практик, які спрямовані на «зцілення» людини засобами мистецтва, на забезпечення досягнення психічної цілісності.

МІСЯЦЬ	НАПРЯМ, ТЕМА, ЗМІСТ	МОДЕРАТОРИ, СПІКЕРИ
27 жовтня	ТЕМА 1. Самотурбота викладачів мистецької освіти в складні часи засобами арткоучингу	Марина Миколаївна Бриль , кандидат психологічних наук, доцент, заслужений працівник культури України, директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти; Надія Ігорівна Левус , кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Львівського національного університету імені Івана Франка; Ірина Анатоліївна Малашевська , доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри музичних дисциплін і методик навчання, заступник завідувача кафедри Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
28 листопада	ТЕМА 2. Музикотерапія: вплив на внутрішні механізми саморегуляції та зцілення особистості	Юлія Вікторівна Ніколаєвська , доктор мистецтвознавства, професор, проректор з творчої роботи та інноваційної діяльності Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, куратор Харківського осередку проєкту Art Therapy Force; Наталія Олександрівна Миронова , завідувач відділом сольного співу Дніпровської дитячої музичної школи №14, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, керівник зразкового дитячого музичного театру «Чарівний міст», член правління Орф Шульверк Асоціації України, сертифікований тренер EFP «Estill Voice» USA; Ірина Юріївна Сухленко , кандидат мистецтвознавства, професор, перший проректор Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського; Марина Олегівна Сльот , музичний терапевт (м. Одеса);

26 грудня	ТЕМА 3. <i>Книготерапія як один із способів покращення психоемоційного стану та психологічної допомоги в кризові періоди</i>	<i>Світлана Олександрівна Омельницька</i> , арттерапевт, казка-терапевт, тренер; <i>Надія Степанівна Кіндрись</i> , заступник директора Львівської обласної бібліотеки для дітей; <i>Лариса Анатоліївна Лугова</i> , заступник директора Львівської обласної бібліотеки для дітей, віцепрезидентка ВГО «Українська бібліотечна асоціація»), заслужений працівник культури України;
30 січня	ТЕМА 4. <i>Плейбек-театр і нарративна традиція як засіб для зцілення</i>	<i>Наталія Андріївна Вайнілович</i> , викладач НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», співзасновник та член правління Української школи плейбек-театру, голова ГО «АРТ-Плейбек»;
27 лютого	ТЕМА 5. <i>Фотографія як засіб психологічного відновлення особистості</i>	<i>Ірина Олегівна Борейчук</i> , кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Київського міжнародного університету;
26 березня	ТЕМА 6. <i>Саморегуляція кольором у ситуації стресу</i>	<i>Вікторія В'ячеславівна Назаревич</i> , кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;
30 квітня	ТЕМА 7. <i>Комунікація, релаксація, виховання, розвиток, навчання як завдання лялькотерапії</i>	<i>Марина Романівна Черкашина</i> , медичний психолог, арттерапевт, заступник голови Громадської організації «Генофонд нації»;
28 травня	ТЕМА 8. <i>Казкотерапія для дітей та дорослих під час та після війни</i>	<i>Разіда Муггалімівна Ткач</i> , кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Університету «КРОК»;
11 червня	ТЕМА 9. <i>Медіаторчість та блогерство як інструменти медіарттерапії</i>	<i>Олена Леонідівна Вознесенська</i> , кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, президент ВГО «Арт-терапевтична асоціація»;
25 червня	ТЕМА 10. <i>Зустріч-рефлексія: підведення підсумків</i>	<i>Марина Миколаївна Бриль</i> , кандидат психологічних наук, доцент, заслужений працівник культури України, директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- психолого-фасилітативна;
- здатність до комфортної взаємодії з колегами та адміністрацією;
- здатність до самомоніторингу педагогічної діяльності і визначення потреби в професійному розвитку;
- здатність визначати напрями, види та способи підвищення рівня власних педагогічних та фахових компетентностей.

Опис досягнутих результатів навчання

Знання:

- сутність поняття «арттерапія»;
- арттерапевтичні напрями;
- сучасні інструменти підтримки психологічної рівноваги, формування стресостійкості;
- вплив кольору, музики, рухів, зображень тощо на психічний стан дорослої людини, дитини;
- арттерапевтичні практики та техніки саморегуляції психологічних станів особистості;
- застосування арттерапевтичних технологій в освіті.

Уміння:

- добирати та практично застосовувати дієву для себе арттерапевтичну практику;
- застосовувати емоційну саморегуляцію;
- толерантно співпрацювати, взаємодіяти з колегами, здобувачами мистецької освіти, допомагати їм долати стресові ситуації, попереджати, уникати конфліктних ситуацій;
- застосовувати свої професійні знання зі сфери мистецтв у арттерапевтичній практиці.

Очікувані результати

Учасники програми через отримані знання, практичні навички будуть здатні подолати напруження, деструктивні тимчасові психологічні стани, знайти вихід зі стресових ситуацій, володітимуть інструментами зміцнення психологічного здоров'я, підтримки власної резильєнтності, через мистецтво допомагатимуть іншим.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕМА 1.

Самотурбота викладачів мистецької освіти в складні часи засобами арткоучингу

План

1. Введення в теорію арттерапії: основні поняття.
2. Арттерапевтичні технології в освіті.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Арттерапія і війна : контексти і досвід практичної роботи / за заг. ред. Н. Кальки, Г. Одинцової. Львів : ЛьвДУВС, 2023. 283 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6082?fbclid=IwAROGmd2_SADOZt7BKKBqnLKKN-f-sFZYDjQT8oHNtQght-2071Hq4Vth1jg (дата звернення: 09.10.2023).
2. Вознесенська О.Л. Арт-терапія в Україні: стан та перспективи розвитку. *Львівсько-Ряшівські наукові зошити : Культура – Мистецтво – Освіта – Терапія в міждисциплінарній перспективі*. Вип. 2. 2014. Wydawnictwo uniwersytetu rzeszowskiego. P. 93–103. URL: <http://surl.li/mcksi> (дата звернення: 09.10.2023).
3. Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <https://cutt.ly/BWEI17k> (дата звернення: 10.10.2023).
4. Калька Н.М., Багрій В.В., Легка А.І. Використання техніки «генеральне прибирання» для роботи з ресурсами. *Як вижити у світі, де дорослі «з'їхали з глузду»? Зб. тез IV Міжнародної наук.-практ. конф., 4–5 черв. Львів-Тернопіль, 2022. С. 95–97.*
5. Калька Н.М., Легка А.І. Використання арт-терапевтичних технік для роботи з ресурсними станами (з досвіду застосування техніки «я –електроприлад»). *Як вижити у світі, де дорослі «з'їхали з глузду»? Зб. тез IV Міжнародної наук.-практ. конф., 4–5 черв. Львів-Тернопіль, 2022. С. 97–100.*
6. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії. Ч. 2. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 148 с.
7. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с. URL: <https://cutt.ly/xWEICDF> (дата звернення: 10.10.2023).
8. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2015. 153 с.
9. Литвиненко В. А. Основи арт-терапії : навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 140 с.
10. Луцан Н.Я. Види арт-терапії, їх застосування в роботі з дітьми. Всеосвіта : вебсайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/vidi-art-terapii-ih-zastosuvanna-v-roboti-z-ditmi-z-giperaktivnistu-361216.html> (дата звернення: 25.11.2023).
11. Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р. / за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. 203 с.
12. Сорока О.В. Арт-педагогічний супровід молодших школярів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2017. С. 152–154.
13. Цицуньківа О. Арт-терапія в освіті як один з методів здоров'язберігаючих технологій. URL: <https://cdtnadiya.klasna.com/uk/site/doslidzhennya-art-terapiy.html> (дата звернення: 09.10.2023).

ТЕМА 2.

Музикотерапія: вплив на внутрішні механізми саморегуляції та зцілення особистості

План

1. Музикотерапія як засіб формування здорового суспільства в сучасній Україні.
2. Психофізіологічний вплив музикотерапії.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Гриньова В. Музикотерапія як складова здоров'язбережувальної технології виховання студентської молоді. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. Вип. 16. С. 20–28.
2. Іонова О.М. Формування здоров'я особистості : досвід Вальдорфської школи. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. № 10. С. 35–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PPMB_2013_10_9 (дата звернення: 24.11.2023).
3. Квітка Н.О. Заняття з музикотерапії для дітей дошкільного віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку. *Дефектологія : наук. метод. журн.* 2012. № 4. С. 11–15.
4. Малашевська І.А. Програма оздоровчо-освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку «Музикотерапія». Тернопіль : Мандрівець, 2015. 44 с.
5. Методичний посібник з музикотерапії для дітей дошкільного віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку / уклад. Н. Квітка. Київ : [б. в.], 2013. 82 с.
6. Побережна Г. Педагогічний потенціал музикотерапії. *Мистецтво та освіта*. 2008. № 2. С. 9–12.
7. Практичний посібник з музикотерапії. Ч. 1. Віденський курс лекцій з музикотерапії – основи та сфери застосування. Вид. 2-е актуалізоване і розширене. Курс лекцій з музикотерапії / ред. Т. Штегеманн, Є. Фітцум; пер. з нім. К. Поліщук; заг. ред. укр. О. Львов. Львів : ПП Видавництво БОНА, 2020. 324 с.

ТЕМА 3.

Книготерапія як один із способів покращення психоемоційного стану та психологічної допомоги в кризові періоди

План

1. Книготерапія. Основна ідея методу.
2. Книготерапія в кризові періоди.
3. Книготерапія в покращенні психоемоційного стану.
4. Технології, які використовуються в книготерапії.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Мрака Н. Кінотерапія та книготерапія як форми арттерапії : окремі питання розуміння та викладання. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р. / за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. С. 112–116.
2. Назаревич В. Артбук як спосіб досягнення цілісності методами творчого самовираження. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р. / за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. С. 165–169.
3. Острів безпеки у світі небезпек: на допомогу бібліотерапевту / упоряд. Л.А. Лугова, Ю.В. Стадницька. Львів : Львівська обласна бібліотека для дітей, 2012. 160 с.

ТЕМА 4.

Плейбек-театр і наративна традиція як засіб для зцілення

План

1. Плейбек-театр та робота з наративом Я.
2. Роль плейбек-театру під час конфліктів, війни, стихійних лих.
3. Практичний досвід застосування плейбек-театру в Україні з різними спільнотами.
4. Можливості плейбек-театру для укріплення соціальних зв'язків та розширення власного наративу. Практика.
5. Техніки та ресурси плейбек-театру для відновлення. Практика. Рефлексія.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Кандибур Р., Лук'янченко С. Творчі методи трансформації конфліктів. Крила, що несуть мир : навч.-практ. посібник. Дніпро : Журфонд, 2021. 82 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1HpmUJYQ2zYz0E9017EeGqE6nm-Sjz3v4/view?usp=sharing> (дата звернення: 18.10.2023).
2. Кемпбелл Дж. Тисячоликій герой : пер. з англ. Олександра Мокровольського. Львів : Terra incognita, 2020. 416 с.
3. «Ми грали після вибуху на Перемозі». Як плейбек-театр у Дніпр народжує ідентичність (текст+відео). URL: <https://suspilne.media/529563-mi-grali-pisla-vibuhu-na-peremozi-ak-plejбек-teatr-u-dnipri-narodzue-identichnist/> (дата звернення: 18.10.2023).
4. Савінов В. Базові переживання оповідача плейбек-театру для особистісних трансформацій: від справжності дійства до справжності дійсності. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р. / за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. С. 116–124.
5. Vainilovych N., Rózsa D. The Influence of Stories in Playback Theatre. *Playback Theatre Around the World. Diversity of Application. India, Bangalore*. CHRIST, 2019. P. 120–130. URL: <https://drive.google.com/file/d/1jyNEhUpeGRz0pibLS4Xg0yGgn5sUVi-M/view?usp=sharing> (дата звернення: 18.10.2023).
6. Fox J. Acts of service. Spontaneity, Commitment, Tradition in the Nonscripted Theatre. Reprinted with Afterword. N.Y. : Tusitala Publishing. 2003.
7. Fox J. Playback Narrative Reticulation Workbook: Guidelines for Mastering Narrative Reticulation. Tusitala Publishing, 2019. 16 p URL: <https://tusitalapublishing.com/product/the-playbacknr-workbook/> (дата звернення: 18.10.2023).

ТЕМА 5.

Фотографія як засіб психологічного відновлення особистості

План

1. Психологія зображення: можливості та перспективи візуальної метафори.
2. Техніки дослідження, вираження та комунікації за допомогою фотографії.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Борейчук І. Використання фотографії в кризових періодах: метод сімейного фотоальбому. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р. / за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. С. 93–95.

2. Назаревич В.В., Борейчук І.О. Використання ресурсних спогадів у фототерапії. *Творча багато вимірність простору арт-терапії* : тези доповідей науково-практичного семінару. 2016. С. 5–8.

3. Назаревич В.В. Методологічні прийоми роботи із фотозображенням у консультативній практиці психолога. *Наук. вісник. Херсонського держав. ун-ту*. URL: Вип. 3. Т. 1, 2017. С. 116–121. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/841/796> (дата звернення: 11.10.2023).

4. Назаревич В.В., Борейчук І.О. Фотографія як засіб ресурсування психоемоційного стану індивіда. *Психологія: реальність і перспективи* : зб. наук. праць РДГУ. Вип. 8. 2017. С. 192–197.

ТЕМА 6.

Саморегуляція кольором у ситуації стресу

План

1. Візуальна арттерапія: форми та методи.
2. Психотерапевтичне значення матеріалів у роботі з різними станами.
3. Візуальна експресія та візуальна метафора.
4. Первинні принципи розуміння процесу.
5. Первинні принципи розуміння візуального матеріалу.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Андрушко Л.М. Вплив синього кольору на психіку та фізіологічні функції людини. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. зб. наук. праць / ред. кол. І.І. Небесник та ін. Ужгород : Закарпатська академія мистецтв. Вип. 9, 2017. 188 с.

2. Андрушко Л.М., Ясінський В.П. Вплив білого кольору на психіку та фізіологічні функції людини. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна* : зб. наук. праць / гол. ред. М.М. Цимбалюк. Львів : ЛьвДУВС, 2013. Вип. 2. 344 с.

3. Мергут О. У гармонії з кольором. *Психолог*. 2006. №37. С. 17–21.

4. Назаревич В. Малюнок як метафоричний образ особистої історії клієнта. *Простір арт-терапії : ресурси цілення* : матеріали XI міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конф., 3–4 квіт. 2014 р. / за наук. ред. А.П. Чуприкова та ін. Київ : Золоті ворота, 2014. С. 162–164.

5. Суріна Л.М., Баранов А.А., Сурін-Левицький С.В. Вплив кольору на здоров'я, кольоротерапія – лікування кольором. *Улюблена*. 2008. № 7. С. 68–72.

6. Nazarevich-art : вебсайт. URL: <https://nazarevich-art.com/> (дата звернення: 24.10.2023).

ТЕМА 7.

Комунікація, релаксація, виховання, розвиток, навчання як завдання лялькотерапії

План

1. Лялькотерапія як один із напрямів арттерапії. Історичні чинники лялькотерапії. Види лялькотерапії.
2. Лялька як архетипічний інструмент розвитку особистості. Види і техніки виготовлення ляльок.
3. Методики і техніки лялькотерапії в роботі з дітьми і дорослими. Лялькотерапія в корекції страхів, адаптації, комунікативних навичок, батьківсько-сімейних відносин, агресивної поведінки. Лялька як релакс, навчання, розвиток і виховання.

4. Лялька із пластичних матеріалів (глина, тісто, пластилін) як форма відреагування емоційних станів.
5. Лялькотерапія під час війни: практичний досвід.
6. Створення ляльки-талісману, ляльки-помічника як основа формування самотерапевтичного простору. Практика.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Бойчук Ю.Д., Казачінер О.С. Лялькотерапія в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Педагогіка та психологія*. 2019. Вип. 61. С. 10–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2019_61_4 (дата звернення: 10.10.2023).
2. Вознесенська О. Лялькотерапія: особливості та ризики використання ляльки в терапії. *Простір арт-терапії*: зб. наук. праць. Вип. 1 (23). 2018. С. 12–25.
3. Гончаровська Г. Лялькотерапія в роботі психолога. *Психолог дошкілля*. № 8 (97). 2017. С. 4–7. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8778/1/Honcharovska.pdf> (дата звернення: 11.10.2023).
4. Гром М. Застосування методу лялькотерапії у гармонізації сімейних стосунків. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/842> (дата звернення: 10.10.2023).
5. Калініна Л.А. Використання лялькотерапії як напрямку корекційної педогогики у роботі з дітьми з особливими потребами. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*: зб. наук. праць. 2008. № 5 (7). URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/510> (дата звернення: 10.08.2020).
6. Назаревич В.В. Кукла в работе психолога: практическое пособие для психологов. Ровно: ТОВ «Принт Хауз, 2014. 192 с.
7. Найден О.С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. Київ: Артєк, 1999. 252 с.
8. Скороход О., Шпачинський І. Формування системи моральних цінностей засобами лялькотерапії у дітей з порушеннями інтелекту. *Молодий вчений*. № 11 (99). 2021. URL: <https://molodyvchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2440> (дата звернення: 10.11.2023).
9. Ткаченко Г. Консультація для вихователів на тему: «Граємо з ляльками – “моральними путівниками”». 2020. URL: <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-vihovateliv-na-temu-graemo-z-lalkami-moralnimi-putivnikami-290449.html> (дата звернення: 17.09.2021).
10. Хлопоніна Н. Є. Лялькотерапія як метод психологічної корекції. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2012. Вип. 21. С. 297–301. URL: <http://surl.li/mclfm> (дата звернення: 11.10.2023).

ТЕМА 8.

Казкотерапія для дітей та дорослих під час та після війни

План

1. Казкотерапія як напрям і метод роботи практичного психолога.
2. Три золотих правила конструювання терапевтичної казки.
3. Казкотерапія дитячого страху війни.
4. Психологічне відновлення дорослих за допомогою терапевтичної казки під час та після війни.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Ткач Р. 50 цілющих казок для дітей. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 196 с.
2. Ткач Р., Сербова О. Використання кодів історичної пам'яті українців у терапевтичних метафорах. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. 3(67), С. 161–166. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/534> (дата звернення: 24.10.2023).

3. Вайлі О. Як малювання та казки зцілюють травму війни? Рішення від кризових психологів. URL: <https://rubryka.com/article/painting-and-fairytales-during-war/> (дата звернення: 29.09.2023).

4. Василевська О.І. Сучасні тенденції казкотерапії в роботі практичного психолога. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 12. Психологічні науки*. 2014. Вип. 44. С. 246–252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_012_2014_44_40 (дата звернення: 10.10.2023).

5. Магдисюк Л.І., Федоренко Р.П., Замелюк М.І. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III–IV рівнів акредитації. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 152 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18817/1/kazkoterap.pdf> (дата звернення: 11.10.2023).

6. Махній М.М. Казкотворчі технології у психолого-педагогічній практиці. Чернігів : Десна Поліграф, 2023. 224 с.

7. Терапевтичні казки для дітей 3–6 років українською. Доктор Сказка : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLukAVNOM9IXH3vZ5sBmUF9fEHZLatIDY4> (дата звернення: 11.10.2023).

ТЕМА 9.

Медіаторчість та блогерство як інструменти медіарттерапії

План

1. Медіарттерапія – новітній різновид арттерапії: визначення, механізми дії, інструменти.
2. Медіаторчість як основа медіарттерапії.
3. Кінотерапія як вид медіарттерапії. Основні принципи проведення медіаклубу. Медіатравматизація в умовах війни.
4. Блогерство як засіб самопомоги.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Вознесенська О.Л. Медіа-арттерапія як засіб подолання наслідків і профілактики психотравми: практичний посібник. Київ : ФОП Назаренко Т.В. 2020. 124 с.

2. Вознесенська О.Л., Сидоркіна М.Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми : практичний посібник. Київ : Золоті ворота. 2016. 198 с.

3. Наскрізна медіаосвіта в умовах війни : збірник навчальних медіаосвітніх програм / Найдьонова Л.А. та ін. 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736865/> (дата звернення: 18.10.2023).

4. Інноваційні психологічні засоби розвитку медіаосвіти в умовах екстремальної дистанційності війни : методичний посібник / Найдьонова Л.А. та ін.; за заг. ред. Л.А. Найдьонової, О.Л. Вознесенської. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 335 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736866/> (дата звернення: 18.10.2023).

5. Голубева О.Є. Анімаційна студія у навчальному закладі. Київ: Шкільний світ. 2012. 78 с.

6. Голубева О. Екран як новий вимір психічної реальності. *Простір арт-терапії*. 2010. Випуск 2. С. 22–32.

7. Зверева Н., Іконникова С. Зірка соцмереж. Як стати крутим блогером. *МонолітBizz*. 2021. 152 с.

8. Кульчицька С. Кіно-фототерапія. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р./ за наук. ред. О. Л. Вознесенської, О. М. Скар. Київ, 2022. С. 102–107.

9. Кульчицька С., Ратушний І., Мохнач К., Бондарчук А. Майстер-клас з кіно-фототерапії. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р./ за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. С. 150–151.

10. Мрака Н. Кінотерапія та книготерапія як форми арттерапії: окремі питання розуміння та викладання. *Простір арттерапії : місце особистості в часи суспільних трансформацій* : матеріали XIX Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф., 17–18 черв. 2022 р. / за наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ, 2022. С. 112–116.

11. Gurak L.J., Antonijevic S. The Psychology of Blogging : You, Me and Everyone. *American Behavioral Scientist*. 2008. Vol. 52. P. 60. DOI: 10.1177/0002764208321341 <http://abs.sagepub.com/cgi/content/abstract/52/1/60>. URL: https://www.researchgate.net/publication/258122844_The_Psychology_of_Blogging_You_Me_and_Everyone_in_Between (дата звернення: 17.10.2020) .

12. Novotney A. Blogging for mental health. American Psychological Association. 2014. Vol. 45, №. 6. P. 42 URL: <https://www.apa.org/monitor/2014/06/blogging.html> (дата звернення: 6.09.2020).

СЕРТИФІКАТ

ПІДТВЕРДЖУЄ, ЩО

ПІБ

УСПІШНО ПРОЙШОВ/ЛА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НА ТЕМУ
«АРТПРАКТИКУМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ»
ТА ЗДОБУВ/ЛА ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- ЗДАТНІСТЬ ЗАСТОСОВУВАТИ ЗНАННЯ З _____
(НАЗВА ПРАКТИК)

- В ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЯХ;
- ЗДАТНІСТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ ІНСТРУМЕНТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я; ЗНИЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ.

ДИРЕКТОР
ДЕРЖАВНОГО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЦЕНТРУ
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ПІДПИС/ПЕЧАТКА

МАРИНА БРИЛЬ

000
РЕЄСТРАЦІЙНИЙ НОМЕР

ЖОВТЕНЬ 2023 – ЛИПЕНЬ 2024 Р.

3
КІЛЬКІСТЬ ГОДИН

0.1
КРЕДИТУ ЄКТС

СЕРТИФІКАТ

ПІДТВЕРДЖУЄ, ЩО

ПІБ

УСПІШНО ПРОЙШОВ/ЛА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НА ТЕМУ
«АРТПРАКТИКУМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ»
ТА ЗДОБУВ/ЛА ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- ЗДАТНІСТЬ ЗАСТОСОВУВАТИ ЗНАННЯ З АРТТЕРАПІЇ В ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЯХ;
- ЗДАТНІСТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ ІНСТРУМЕНТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я; ЗНИЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ.

ДИРЕКТОР
ДЕРЖАВНОГО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЦЕНТРУ
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ПІДПИС/ПЕЧАТКА

МАРИНА БРИЛЬ

000
РЕЄСТРАЦІЙНИЙ НОМЕР

ЖОВТЕНЬ 2023 – ЛИПЕНЬ 2024 Р.

30
КІЛЬКІСТЬ ГОДИН

1
КРЕДИТУ ЄКТС

